

tisfimum est euphorbium & oleum caryophyllorum, quæ duo sunt instar omnium. Nonnunquam & balsamum de Peru cum balsamo traumatico remixtum vtiliter adhibuimus, quippe quod egregium est nervinum.

LIBRI I. SECTIO II. CAPVT XII.

De

*Medicamentis contra ambu-
busta.*

VT præsentanea & momentanea læsio ab igne in corpus resultat, ob summam eius actiuitatem & pernicitatem; ita quoque præsentibus opus est remediis AD AMBVSTA illa membra.

Profunt vero generatim non solum omnibus illis ignis noxii, de quibus seorsim pluribus iam dicemus; verum etiam in ardore & dolore aliunde inducto, v.g. a veficatoriis, quem in finem Riuerus vnguentum speciale ex sambuco commendat, in læsionibus a cauteriis potentialibus, imo in pernionibus ipsis, & inde metuenda gangræna.

Vt enim tum potentialia illa caustica & frigus ipsum, licet diuerso modo, effectu tamen eodem, tum actualia ignita varii generis, humida, sicca ardorem inferunt succis vitalibus, ruborem conciliant, abradunt cuticulam, & in vesicas cogunt, corrugant cutem, escharam inducunt, & hinc vlcera dolores & *empyreuma* excitant, ita his prospiciunt medicamenta accommodata, variis læsionis gradibus diuersa ratione quoque opposita.

His ipsis expressimus effectum læsionis, expressimus gradus, & consequenter inuimus eliciendum, qua ratione agant & lædens & iuuans, pro fundamento assumpta circulatione sanguinis. Primus gradus est *empyreuma*, quando ignita spicula, in glandulas subcutaneas & plexus fibrarum conglomerata-

rum illata, ardorem lymphæ & rarefactionem inferunt, vt in poris inæqualiter subsistat. Notandum tamen, empyreuma commune esse omnibus reliquis gradibus, primo gradui tamen tribui potissimum, quod in illo solo subsistat, citra nudationem cutis, vel vesicas, adeoque vniuersaliter in omnibus quoque attendendum esse.

Licet itaque posito etiam solo rubore & calore, seu vno verbo empyreumate, ipsa quoque & indicentur demulcentia, & commodissime applicentur; obseruatum tamen est, profuisse primo huic gradui tum *discutientia*, tenuium partium, calidaque ipsa, seu medicamenta ad ambusta quasi improprie talia; vti notum est cepas, sal commune, saponem, camphoram, oleum cera, atramentum ipsum vulgo adhiberi, imo ignem igne elici, appposito prouide ad ignem digito; tum *repellentia*, adstringentia, seu frigida temperata, tepide tamen applicanda, vt aquea quædam.

Eliciant hæc empyreuma duplici ratione, partim, vt calida & salina, in motum citando humores, qui, vt subsistant, cogendi, vel substituti alias ardorem & dolorem dedissent, adeoque dum poros quoque referant, dum exhalationem promouent, vt rarefactus inibi plus *istis sanguis subsistere cesset, & in ordinem redeat, faciunt, sicque inæqualitatem naturæ damnosam & dolorificam tollunt, & ignearum atomorum spicula infringuntur.* Sic & valent hæc in perniciosis cum primis, vbi spiritus vini simplex & camphoratus, item radix asphodeli, tertio gradu calida & sicca, commendatur, & vnguentum hinc de asphodelo apud *Sculcetum in armarum. Chirurg.* pro experto commendatur, vti alibi latius id digessimus.

Partim, vt temperata frigida, quatenus defendunt statim partem, & affluxum consequenter vltiorem abarcent, vt atramentum, brassica muriata, galla, aluminosa quoque in perniciosis, & similia.

Vtraque vero hæc iuuant quidem & pustulas impediunt si recte procedas, facile tamen & lædere norunt. Non ergo habent locum, nisi in principio & primo ambustionis gradu, & caute tamen applicanda. Visæ sunt inde pustulæ aliquando
in loco

in loco sano exorta, eo usque videlicet in motum redacto sero, cum totus humor rarefactus dissipari non posset.

Alter gradus ambustionis statui potest *exulceratio*, saltim a consequente & leuior, quando maiori ignis impressione maior tumor & rubor adest, neque in intemperie nuda, licet in æquali & enormi, subsistit malum, sed morbus solutæ unitatis manifestæ sequitur, vt pustulæ quoque exoriantur & affluxus maior. Huic debentur temperantia & demulcentia calorem & ardorem, eo quippe mitigato dolor cessat, seu ardor & æstus conuiescit, sensus tristis adimitur, partes læsæ & exulceratæ demulcentur, nudatæque velut glutine quodam incrustantur.

Sic ex *aquosis*, præter dicta iam, memorandi sunt succus hyoscyami, solani, semperuiui, nicotianæ, magis tamen in vnguentis & emplastris, quam per se adhibendi, item acetum saturnisatum, hinc in vnguentum cum oleo redigendum, insigni cum stragemate, acetum enim defendit, & affluxum arcet, oleum mitigat.

Ex *macilaginosis* sperma ranarum; Ex *oleosis* pinguedo cerui, oleum papaueris; Ex *terreis* cerussa, lithargyrium aliaque acrimoniarum omnis expertia, vel saltim retusa; & ex his *mixta*, vt vnguentum de lithargyrio, vnguentum ad ambusta Mynsichti. Hæc vtroque casu sunt commoda.

Ancilla in facie ambusta, per magna, pro aqua rosarum destillanda in vesicam cupream inditum, & ex improviso, non rite operto vase, exiliens, solo vnguento de lithargyrio sanabatur felicissime. Fœmina in manu ignis vim experta conquassato *albumine* oui cum oleo aliuarum breui etiam leuamen sentiebat optatum, qualia exempla plurima adduci possent, si eo opus foret.

Tertius gradus dicitur nobis *erosio*, quando erosa & exulcerata grauius ab igne partes sunt, abscedente statim cute & ichore confluente: tunc vero primitus itidem demulcentia conueniunt, hinc retuso per eadem empyreumate, & mitigato ardore doloreque, conueniunt *desiccantia* subinde tamen mitigantibus interpolata, vel iisdem præmissis, vt priora velut sarco-

tica

tica sint, hæc epulotica. Talia sunt emplastra mitigantia e sebo ceruino, cerussa, de succis herbarum refrigerantium de spermate ranarum, diapomphol.

Non negligendus tamen vna est archeus partis & sensus delicatus, ne duritiæ applicata noceant, ne inuertatur ordo, adeoque acrimonia partes lancinentur, quæ demulcendæ erant, nec in exsiccando frustrentur, quæ id expetunt & indicant, adhibitis mucilaginosi, humectantibus, distinctis probe temporibus, quæ omnia ex dictis patent.

LIBRI I. SECTIO III. CAPVT I.

De

Cephalicis.

Pro materia medica noscenda optimum est, medicamenta in *communia*, saltem secundum quid, hinc & determinata seu *specifica* diuidere. Vt enim quidam negare sustineant *specifica*, quæ nempe huic vel illi parti aut visceri speciatim succurrant; illud omne tamen intelligendum est de occulta, cœca, & irrationali *determinatione, qua cephalica v.g. vel pectoralia dicuntur*, absurdo modo & reuera occulto habere sympathiam, magnetismum, vt intactis reliquis huic vni, soli, & semper prospiciant, de quibus *Helmontius* ait, non dici posse remedio: Vade tu ad talem venam, vel ad istum locum. Nam altero genuino sensu reuera dantur *specifica*, quæ non solum generatim sanguinem & serum, tanquam elementa & succos *substantificos* vitales microcosmi, alterant, nec indicantibus ac indicationibus generalibus, sed *specificis*, vt indicata *specifica*, *specifico* dono prædita, satisfaciunt; verum & ita eosdem disponunt, vt in partes has illas affectas redundare *specialis* vsus queat, determinando easdem, vt sic agant. Aliàs enim notum est, *specifica cephalica* esse quoque *cordialia, stomachica, vterina* &c.

Solenne hinc nomen est *tonicorum*, quæ tonum huius vel illius